

PRESTATIES OP MAATLATTEN BOVEN AMBITIENIVEAUS

Groei aantal MDV-stallen in 2009

In 2009 koos een flink aantal ondernemers voor MDV-certificatie bij nieuwbouw of verbouw van hun veestal. In 2009 reikten de vijf certificatie-instellingen totaal 799 stalontwerpcertificaten en stalcertificaten uit. Daartoe behoorden ook de in 2009 gebouwde stallen waarvan in 2008 een stalontwerpcertificaat werd verstrekt.

Aantal stalontwerp – en stalcertificaten

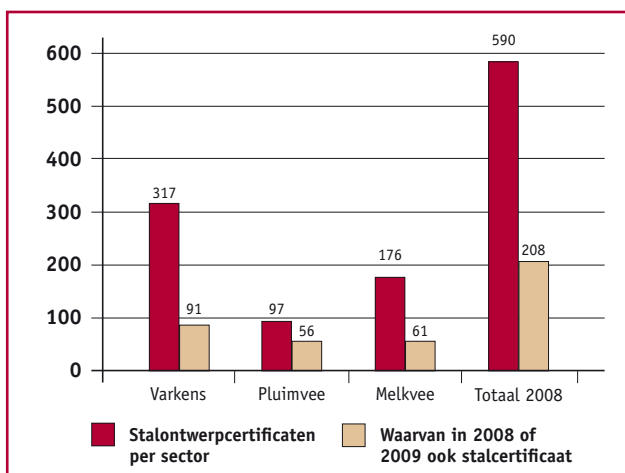
Ondernemers kunnen met nieuw- of verbouwplannen voor hun veestal een stalontwerpcertificaat aanvragen. Dit stalontwerpcertificaat is twee jaar geldig en binnen die tijd moet ook het stalcertificaat worden behaald. Daarbij gelden dezelfde criteria als bij het stalontwerpcertificaat. Een bedrijf dat in 2008 een stalontwerpcertificaat ontving, dient uiterlijk in 2010 het stalcertificaat te behalen.

Een audit voor een stalcertificaat kan pas worden uitgevoerd op het moment dat de stal compleet gebouwd is. Ook moet dan minimaal 50% van de dierplaatsen bezet zijn.

Grafiek 1 en 2

In de grafieken 1 en 2 staat hoeveel stalontwerpcertificaten en stalcertificaten werden uitgereikt in 2008 en 2009.

Uit grafiek 1 blijkt dat tot en met 31 december 2009 35% van de in 2008 gecertificeerde ontwerpen daadwerkelijk is gebouwd en aantoonbaar voldoet aan de criteria uit het certificatieschema van de MDV. De overige stallen zouden in 2010 nog gebouwd moeten worden.

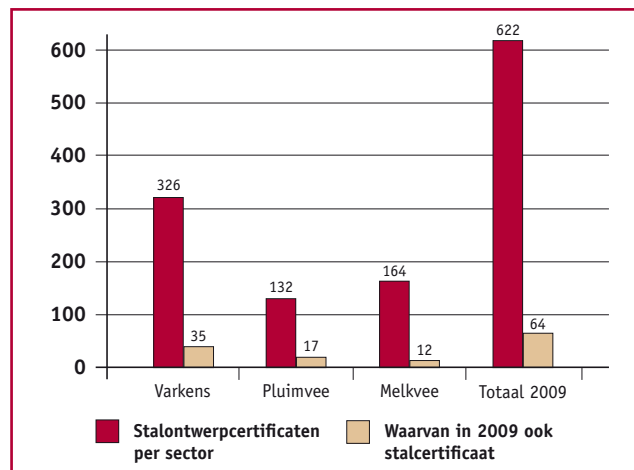

Grafiek 1 Aantal afgegeven stalontwerpcertificaten in 2008 en het aantal stallen dat hiervan in 2008 en 2009 ook een stalcertificaat heeft behaald.

Grafiek 2 laat zien dat er 622 stalontwerpcertificaten zijn verstrekt in 2009. Hiervan is voor 64 reeds gebouwde stallen ook het stalcertificaat aangevraagd en behaald. Van de in 2009 uitgereikte stalontwerpcertificaten zijn per 31 december 2009 dus nog 558 stallen niet gebouwd of niet gecertificeerd. In

2009 steeg het aantal stalontwerpcertificaten licht ten opzichte van 2008: van 590 naar 622.

Ook is te zien dat in de pluimveesector veel meer ondernemers hun stalontwerp hebben laten certificeren dan in 2008. In 2011 wordt duidelijk hoeveel van deze stallen ook daadwerkelijk het stalcertificaat hebben behaald.

Grafiek 2 Aantal afgegeven stalontwerpcertificaten in 2009 en het aantal stallen dat hiervan in 2009 ook een stalcertificaat heeft behaald.

Thema's en ambitieniveaus MDV

De eerste drie maanden van 2009 was het certificatieschema MDV versie 2 van kracht; per 1 april werd dit MDV versie 3.1. Aan deze nieuwe versie werden twee thema's (in de vorm van maatlatten) toegevoegd. Naast ammoniakemissie en dierenwelzijn werden ook normen opgenomen voor diergezondheid en energie. Ook in 2010 zijn deze vier thema's van toepassing. Per diercategorie is een minimum aantal punten vastgesteld om voor certificatie in aanmerking te komen. Hierbij dient per thema een minimum aantal punten behaald te worden en is daarnaast een extra aantal punten verplicht die de ondernemer naar eigen keuze op een of meerdere thema's kan invullen. Dit is de zogenaamde vrije ruimte. In het kort zijn de vier thema's hieronder toegelicht.

- **Ammoniakemissie:**

Ieder erkend stalsysteem dat een lagere emissie heeft dan de wettelijke norm in Besluit Huisvesting behaalt punten. De emissienorm uit Besluit Huisvesting is gelijk gesteld aan 0 punten en geen emissie scoort 100 punten. Het ambitieniveau is vastgesteld op het eerste erkende stalsysteem met een lagere emissie dan Besluit Huisvesting. Per diercategorie is de emissiereductie van het eerste erkende stalsysteem verschillend en geldt dus ook voor de ambitieniveaus op de ammoniakmaatlatten.

- **Dierenwelzijn en diergezondheid:**

De keuzemaatregelen voor dierenwelzijn zijn per dier-

categorie uitgewerkt. Het gaat dan om bijvoorbeeld beschikbare leefoppervlakte, of het ter beschikking stellen van diverse soorten verrijkmingsmaterialen voor de dieren. Experts hebben aan iedere maatregel een puntenwaardering gegeven, gebaseerd op de mate waarin de maatregel bijdraagt aan het verbeteren van dierenwelzijn. Het thema voor diergezondheid is op dezelfde wijze tot stand gekomen. Het gaat hierbij om de preventie dat ziekten het bedrijf binnenkomen, het verhinderen dat een ziekte zich binnen het bedrijf verspreidt en het verbeteren van de weerstand van het dier.

Het ambitieniveau op deze twee thema's zijn voor iedere diercategorie apart vastgesteld.

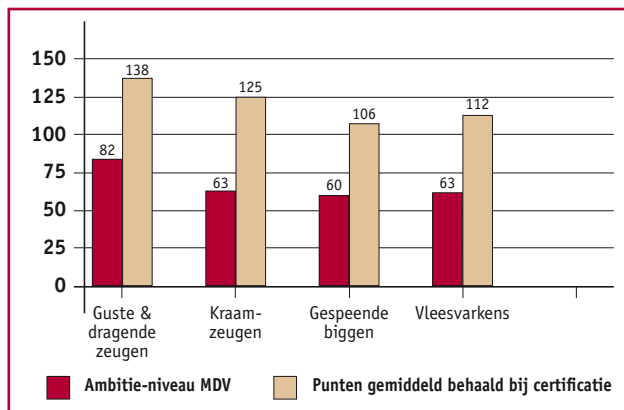
- **Energie:**

De maatregelen voor energie dragen bij om CO₂-uitstoot terug te dringen via energiebesparing en via de opwekking van duurzame energie ten behoeve van het eigen gebruik. Het betreft hier directe energieverbruik/-opwekking en het verbruik gerelateerd aan de stal.

Behaalde resultaten

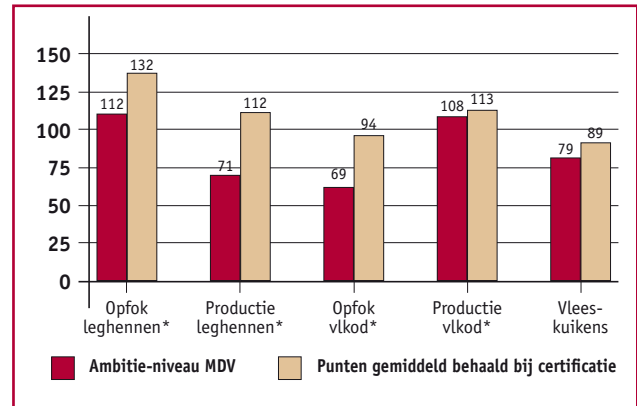
In de grafieken 3,4 en 5 is weergegeven hoeveel punten minimaal behaald moeten worden om voor certificatie in aanmerking te komen (= ambitieniveau MDV). Ook is te zien hoeveel punten de gecertificeerde stallen daadwerkelijk hebben gerealiseerd. Het gaat hier om stalontwerpcertificaten en stalcertificaten. De cijfers representeren alleen de afgegeven certificaten van MDV versie 3.1 die in werking trad op 1 april 2009.

Grafiek 3 geeft de vier stalcategorieën van varkens weer. De stalcategorie 'dekberen' is hier niet genoemd, omdat er voor MDV- versie 3.1 geen stal met dekberen werd aangemeld. De extra punten boven het verplichte ambitieniveau werden veelal gerealiseerd op het thema ammoniak omdat veel varkenshouders investeerden in een luchtwasser, die punten behaalt op de ammoniakmaatlat. Hierdoor komt het totaal aantal punten per stal beduidend hoger uit.

Grafiek 3. Diercategorie varkens; ambitieniveau MDV in punten en gemiddeld behaald aantal punten bij certificatie in 2009 op MDV versie 3.1

In grafiek 4 staan de vijf categorieën voor pluimvee. Bij de categorie opfok legouderdieren en leghennen zijn de extra punten ten opzichte van het ambitieniveau niet specifiek op één thema behaald, maar is zowel op dierenwelzijn, diergezondheid als energie hoger gescoord. Bij de diercategorieën 'productie van legouderdieren' en 'productie van leghennen' zijn vooral op ammoniak meer punten behaald dan verplicht is. Voor de 'opfok vleeskuikenouderdieren' zijn onvoldoende stallen gemeld om conclusies uit de analyse te kunnen trekken.

Grafiek 4. Diercategorie pluimvee; ambitieniveau MDV in punten en gemiddeld behaald aantal punten bij certificatie in 2009 op MDV versie 3.1 (*leghennen = leghennen en legouderdieren, vlkod = vleeskuikenouderdieren)

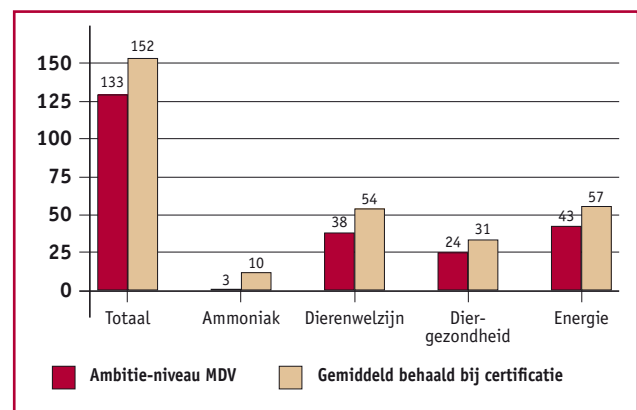
Vooraf ammoniakreductie

Bij varkens en leghennen worden vooral op het thema ammoniak punten gescoord doordat wordt gekozen voor systemen die de emissie van ammoniak sterk reduceren. Op de andere thema's worden ook gemiddeld meer punten behaald dan minimaal vereist. Dit is echter minder vergaand dan bij ammoniak.

Meeste stallen onder MDV voor melkvee

Uitgesplitst naar stalcategorie zijn in 2009 de meeste MDV-certificaten uitgereikt aan melkveestallen. Een analyse van deze categorie is nader uitgewerkt in grafiek 5.

Het minimaal te behalen ambitieniveau vanuit de vier thema's is voor melkvee 108 punten. Daarbij wordt opgeteld het verplichte aantal punten (25) in de vrije ruimte dat behaald moet worden op één of meerdere thema's. Het totale ambitieniveau voor melkvee bedraagt daarmee 133 punten. Gemiddeld scoorden de gecertificeerde melkveestallen 152 punten. In grafiek 5 staat hoeveel punten gemiddeld per thema werden behaald en blijkt dat bij melkvee deze punten vooral op de thema's dierenwelzijn en energie zijn gerealiseerd.

Grafiek 5. Melkvee, ambitieniveau MDV in punten en gemiddeld behaald aantal punten per thema bij certificatie in 2009 op MDV versie 3.1

Meer info: Een totaaloverzicht (grafieken) van alle resultaten per diercategorie en thema staan op de website van SMK (zie www.smk.nl > Maatlat Duurzame Veehouderij > Duurzaamheidseffecten).

Het laatste SMK nieuws via e-mail?
Meld u aan op www.smk.nl
E-mailservice

Vleeskalverstallen

Per 1 januari 2010 is de Maatlat Duurzame Veehouderij versie 3.2 van kracht. Hierin waren in eerste instantie de criteria voor de vleeskalverstallen aangekondigd, maar nog niet opgenomen in dit certificatieschema. Eind februari werden deze criteria gepubliceerd. Op de Milieulijst 2010 was de verwijzing naar de MDV vleeskalveren al opgenomen.

Ondernemers met een stalontwerpcertificaat kunnen de van toepassing zijnde investeringsverplichtingen die na 1 januari 2010 zijn aangegaan daardoor melden voor de MIA en Vamil-regelingen.

Criteria voor kalverstallen voor productie van blank- en rosé vlees

De ontwikkeling en opzet van de criteria voor vleeskalverstallen is identiek aan die van de andere onderdelen van de MDV. De keuzemaatregelen zijn verdeeld over de vier bekende thema's: ammoniakemissie, dierenwelzijn, diergezondheid en energie. Voor ieder thema moet een minimaal aantal punten worden behaald en daarnaast is een puntenaantal verplicht gesteld die de ondernemer naar eigen keuze mag invullen met maatregelen uit één of meerdere thema's (de zogenaamde 'vrije ruimte').

De criteria voor vleeskalverstallen zijn gesplitst in twee diercategorieën:

- 1) stallen voor kalveren voor de blankvleesproductie en voor opfok van kalveren voor de rosé vleesproductie en
- 2) stallen voor het afmesten van rosékalveren.

Ammoniakemissie

In de MDV bestaan de keuzemaatregelen op de ammoniakmaatlat uit stalsystemen die zijn opgenomen in bijlage 1 van de Rav (Regeling ammoniak en veehouderij) en een lagere emissiefactor hebben dan de norm in Besluit Huisvesting. Voor vleeskalveren zijn dat twee luchtwassers in de categorie A4 (vleeskalveren tot 8 maanden). Het College van Deskundigen heeft besloten tijdelijk een drietal perspectievolle systemen op de ammoniakmaatlat op te nemen. Dit zijn 'mestkoeling en luchtconditionering', 'kelderluchtbehandeling (met luchtwasser)' en 'Gescheiden afvoer van mest en urine door middel van een V-vormige mestband in het mestkanaal'. Wageningen UR – Livestock Research heeft aangegeven dat zij bij deze systemen voldoende emissiereductie verwachten.

Dierenwelzijn

In de stal moeten maatregelen worden genomen die belangrijk zijn voor het dierenwelzijn. Deze maatregelen zijn gebaseerd op de behoeften van het dier. Het gaat daarbij om de hardware die controleerbaar is bij de oplevering van de stal. Het hoogste aantal punten is te behalen met een groter leefoppervlak per dier en een zachte vloeruitvoering. Ook zijn punten te scoren met de wijze van voerrestekking en met maatregelen die het klimaatcomfort verbeteren (zoals vloerverwarming voor jonge kalveren en het voorkómen van hittestress).

Diergezondheid

Maatregelen voor een betere diergezondheid zijn gebaseerd op drie aspecten: het voorkómen van ziekte-insleep, het voorkómen van verspreiding van ziekten binnen het bedrijf en het verbeteren van weerstand van het dier door stalaanpassingen. Bij dit thema zijn 36 keuzemaatregelen beschreven op het gebied van bijvoorbeeld hygiëne, compartimentering en klimaatregeling.

Energie

Bij dit thema zijn 37 maatregelen opgenomen die gericht zijn op energiebesparing en die het gebruik van fossiele brandstoffen reduceren.

Informatie

De criteria zijn te downloaden via www.smk.nl of op te vragen bij SMK. Op de website staan ook de certificatie-instellingen waar een bedrijf zich kan aanmelden om een vleeskalverstal-(ontwerp) te laten certificeren. De criteria zijn geldig tot 1 april 2010 en zullen vervolgens naar verwachting gewijzigd worden verlengd tot 31 december 2010. Alleen de algemene voorwaarden ondergaan per 1 april kleine aanpassingen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Monique van der Gaag, projectleider agro/food (e-mail: mvandergaag@smk.nl).

“Een kleine revolutie in de huisvesting van melkvee”

In de huisvesting van melkvee is een duidelijke trend waar te nemen: steeds meer boeren kiezen voor meer dierenwelzijn. In feite komt het gemiddelde onderkomen van het melkvee dicht tegen de criteria van de Maatlat Duurzame Veehouderij aan. Toine van Erp is werkzaam als zootecnisch specialist bij de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD-Deventer) en hij constateert dit gegeven in de praktijk. “Maar dat wil niet zeggen dat de sector neigt naar certificering”, zegt hij.

Voor de huisvesting van melkvee bestaan geen eensluidende opvattingen. “Ook bij adviesbureaus wordt daar verschillend over gedacht”, zegt Van Erp.

Kleine revolutie

Van Erp constateert dat er duidelijk sprake is van een tendens. “Je kunt wel spreken van een kleine revolutie”, zegt hij. “Als je nu vergelijkt met de jaren ‘90, dan zie je duidelijk dat veehouders kiezen voor ruimere boxen. Veel veehouders hebben de stand van het voerhek en de ligboxscheidingen aangepast. Als globale richtlijn kan voor een koe een schofthoogte van 148 cm en een romplengte van 177 cm worden aangehouden: beduidend groter dan een jaar of twintig geleden. Dat komt door het toenemende percentage Holsteinbloed in onze melkveestapel. Dit heeft weer gevolgen voor het advies voor

bijvoorbeeld de boxbreedte, kopruimte, bewegingsruimte en de ligbox.”

“Voor een buitenbox wordt al snel een boxlengte van 2m70 geadviseerd en voor een boxbreedte 1m20, aldus Van Erp. “Een koe lag vroeger op beton met een handje zaagsel: tegenwoordig op een comfortabel matras of in een diepstrooisel ligbed. Als je dit vergelijkt met de jaren ‘80 dan is er echt sprake van een ommekeer. Een kleine revolutie die ook door een steeds groter deel van de veehouders wordt geaccepteerd.”

Koecomfort

Er is volgens Van Erp een duidelijke switch naar comfort voor de koe waarneembaar. “Maar het blijft lastig: koecomfort kan een flinke investering vragen, maar je kunt niet direct berekenen hoe die investering zich terugbetaalt. Er zijn geen harde cijfers voorhanden die duidelijk maken dat een ruimere stal meer rendement oplevert. We zien wel dat de gewenste melkproductie makkelijker gehaald wordt in een nieuwe stal en dat aandoeningen als klauwproblemen, nekulten, dikke hakken en voorknieën veel minder voorkomen. In ligboxenstallen uit de jaren ‘80-‘90 heeft zo’n 70% van het melkvee dergelijke afwijkingen. Tegenwoordig ligt dat percentage veel lager. Harde cijfers zijn er niet, maar ik schat dat het percentage melkvee met dit soort afwijkingen gehalveerd is.”

Bij de veehouders is het kwartje wel degelijk gevallen, stelt

Van Erp. “De aanneming is zeker dat een goede huisvesting zich terugverdient, ook als is dit niet direct hard te maken met cijfers. Bij varkens en kippen is dit bijvoorbeeld gemakkelijker te berekenen: in het houden van deze dieren zitten veel meer constante factoren. Een koe gaat in de zomer naar buiten, heeft te maken met diversen weersomstandigheden en een veel meer variërend voeraanbod met alle gevolgen vandien.”

Welkom

Er is dus ontzettend veel verbeterd, maar een behoefte aan certificering is er in de sector nauwelijks, ziet Van Erp. “Vanuit mijn ervaring durf ik wel te zeggen dat wanneer een instantie iets toe te voegen heeft aan de sector, die persoon altijd welkom is. Maar kom niet aan met geneuzel over millimeters.” Daar komt nog bij dat de regelgeving mijlenver achterloopt bij de praktijk. “Alles wordt over één kam geschoren: de regels kijken niet naar wat voor soort koe in een stal wordt gehouden. Neem de kleine Jersey koe: daarvoor zijn de voorgeschreven boxmaten uit de jaren ‘80 weer ruim voldoende. Het gaat erom dat je kijkt naar welke koe in welke stal staat en dat daarop de stal beoordeeld wordt.”

